

Súd:	Najvyšší súd SR
Spisová značka:	8Cdo/81/2019
Identifikačné číslo spisu:	3810207270
Dátum vydania rozhodnutia:	31.03.2020
Meno a priezvisko:	JUDr. Oľga Trnková
Funkcia:	sudca
ECLI:	ECLI:SK:NSSR:2020:3810207270.1

UZNESENIE

Najvyšší súd Slovenskej republiky v spore žalobcu V. G. bývajúceho v D. zastúpeného Advokátskou kanceláriou IKRÉNYI & REHÁK, s.r.o., so sídlom v Bratislave, Šoltésovej 2, v mene ktorej koná advokát a konateľ JUDr. Ivan Ikrényi, PhD., F.I.I., proti žalovanému L.. W. S. bývajúcemu v D., zastúpenému Advokátskou kanceláriou JUDr. Ľubica Lukáčová, s.r.o., so sídlom v Prievidzi, M. Hodžu 10/3, o ochranu osobnosti a náhradu nemajetkovej ujmy, vedenom na Okresnom súde Prievidza pod sp.zn. 16 C 85/2010, o dovolaní žalovaného proti rozsudku Krajského súdu v Trenčíne z 23. augusta 2018 sp.zn. 19 Co 626/2015, takto

rozhodol:

Dovolanie o d m i e t a.

Žalobcovi priznáva náhradu trov dovolacieho konania voči žalovanému v celom rozsahu.

Odôvodnenie

1. Okresný súd Prievidza (ďalej len „súd prvej inštancie“) rozsudkom z 13. februára 2015, č.k. 16C/85/2010-863 rozhodol nasledovne:

I. Žalovanému 1) uložil povinnosť strpieť, aby žalobca na náklady žalovaného 1) do troch dní po právoplatnosti tohto rozsudku poskytol na uverejnenie prevádzkovateľovi televízneho vysielania na televíznej stanici Markíza na odvysielanie po ukončení reklamného bloku bezprostredne predchádzajúceho vysielaniu prvej časti hlavnej spravodajskej relácie „Televízne noviny“ so začiatkom vysielania o 19:00 hod. miestneho času po dobu dvoch minút ospravedlnenie v nasledovnom znení: „L.. W. S. sa ospravedľuje pánovi V. G. za nepravdivé výroky, ktoré predniesol dňa 23.2.2010 v relácii Palba v reportáži Z. O. pod názvom „Na dne chemičky“ vysielanej na TV Markíza, kde uviedol, že pán V. G. je mafián, ktorý spáchal viaceré trestné činy vrátane tunelovania, prania špinavých peňazí a podvodov, že zodpovedá za krach Nováckych chemických závodov, vydieral primátora mesta Nováky a ovplyvňuje orgány činné v trestnom konaní a súdy. L.. W. S. vyslovuje hlbokú ľútosť, že uverejnením difamujúcich a nepravdivých skutkových tvrdení a neoprávnenou kritikou v značnej miere zasiahol do zákonom chránených práv na ochranu osobnosti pána V. G., čím znížil jeho ľudskú dôstojnosť, vážnosť, profesijnú a občiansku česť a dobré meno.“

II. Žalovanému 2) uložil povinnosť na vlastné náklady do troch dní po právoplatnosti tohto rozsudku

odvysielat' na televíznej stanici Markíza po ukončení reklamného bloku bezprostredne predchádzajúceho vysielaniu druhej časti hlavnej spravodajskej relácie „Televízne noviny“ so začiatkom vysielania o 19:00 hod. miestneho času nasledovné ospravedlnenie: „MARKÍZA - SLOVAKIA, spol. s r.o., vysielateľ programovej služby TV Markíza, sa ospravedlňuje pánovi V. G. za nepravdivé výroky odvysielané dňa 23.2.2010 v relácii Paľba v reportáži Z. O. pod názvom „Na dne chemičky“, kde bolo uvedené, že pán V. G. je mafián, ktorý spáchal viaceré trestné činy vrátane objednávky vraždy O. N., prania špinavých peňazí a podvodov, že zodpovedá za krach Nováckych chemických závodov, vydieral primátora mesta Nováky a ovplyvňuje orgány činné v trestnom konaní a súdy. MARKÍZA - SLOVAKIA, spol. s r.o. vyslovuje hlbokú ľútosť, že uverejnením difamujúcich a nepravdivých skutkových tvrdení a neoprávnenou kritikou v značnej miere zasiahla do zákonom chránených práv na ochranu osobnosti pána V. G., čím znížila jeho ľudskú dôstojnosť, vážnosť, profesijnú a občiansku česť a dobré meno.“

III. Žalovanému 2) uložil povinnosť do troch dní odo dňa právoplatnosti tohto rozsudku zabezpečiť odstránenie diskusie k odkazu na záznam relácie Paľba zo dňa 23.2.2010 z internetovej stránky www.markiza.sk.

IV. Žalovanému 1) uložil povinnosť zaplatiť žalobcovi z titulu náhrady nemajetkovej ujmy v peniazoch sumu 4.000,- EUR do troch dní od právoplatnosti rozsudku.

V. Žalovanému 2) uložil povinnosť zaplatiť žalobcovi z titulu náhrady nemajetkovej ujmy v peniazoch sumu 10.000,- EUR do troch dní od právoplatnosti rozsudku.

VI. Vo zvyšnej časti žalobu zamietol.

VII. Rozhodnutie o trovách konania ponechal samostatnému uzneseniu po právoplatnosti rozsudku vo veci samej.

Výkonaným dokazovaním mal súd preukázať, že žalovaný 1/ a žalovaný 2/ svojimi výrokmí označenými v žalobe č. 1 až 23, uverejnenými v relácii „Paľba“ reportáž pod názvom „Na dne chemičky“, zasiahli do osobnostných práv žalobcu, ich konanie bolo potrebné kvalifikovať ako neoprávnený zásah do osobnostných práv žalobcu objektívne spôsobilý znížiť jeho česť, vážnosť a dôstojnosť v širokom okruhu verejnosti a spoločnosti. Uviedol, že zásahom nepreukázaných skutkových tvrdení žalovaného 1/ vo výroku č. 2, že po ňom idú „mafiaáni“, vo výroku č. 4 komu „to prospelo“ a kto „vyťahal“ milióny z NCHZ, vo výroku č. 5 ako nepravdivom hodnotiacom úsudku, že v NCHZ sa podozrivo všetko robilo v prospech žalobcu a jeho firiem, vo výroku č. 7 ako nepravdivom tvrdení, že žalobca dával pokyny vtedajšiemu generálnemu riaditeľovi NCHZ F. N., vo výroku č. 9 ako nepravdivom hodnotiacom úsudku, ktorým spochybňuje prácu polície pri vyšetrovaní ním podaných trestných oznámení na žalobcu, podobne ako vo výroku č. 16, nakoľko obvinenie nebolo vznesené voči žalobcovi a konania sú právoplatne skončené, vo výroku č. 11 ako nepravdivom tvrdení, že žalobcovi „zobrali späť“ činnosti, ktoré pre NCHZ zabezpečoval“ a hodnotiacom úsudku, že zmluvy uzavreté so žalobcom boli pre NCHZ nevýhodné, vo výrokoch č. 13 a 14, v ktorých obviňuje žalobcu z nebezpečného vyhrážania a z ohovárania, odvysielaných v kontexte s výrokom č. 12, t.j. s vyjadrením redaktora žalovaného 2/, že „za všetkými špinavosťami stojí mafia“, vo výroku č. 18 ako hodnotiaci úsudok, že mafia a polícia úzko spolupracovali a dávali mu najavo, že majú všetko pod kontrolou, odvysielaný v kontexte s výrokom redaktorky žalovaného 2/, že žalovaný 1/ stretol na dovolenke G. O., tvár prievádzského podsvetia, vo výroku č. 20, v kontexte s predchádzajúcimi výrokmí obviňuje žalobcu z vydierania a opätovne vyslovuje neoprávnený hodnotiaci úsudok, že polícia úmyselne zmarila vyšetrovanie o skutočnostiach uvedených v ním podaných trestných oznámeniach, vo výroku č. 22 ako hodnotiaci úsudok, že na Slovensku si ekonomicky vplyvní ľudia dokážu všetko zariadiť a dokážu ovplyvniť aj orgány činné v trestnom konaní a súdy (pričom z týchto výrokov vyplývajú závery uvedené vo výroku rozhodnutia) do cti, vážnosti a dôstojnosti žalobcu v značnej miere došlo už samotnou medializáciou, nakoľko v reportáži boli okrem iného použité vizuálne efekty, ktoré spočívali napr. v záberoch na zakrvavené ruky, po jej odvysielaní bola zverejnená na internetovej stránke www.markiza.sk, kde k nej prebiehala aj diskusia návštevníkov stránky. Z dokazovania nevyplývalo, že by boli vyjadrenia žalovaného 1/ tendenčne zostrihané, či inak upravované, boli autentické a hlavným zdrojom reportáže. Preto súd po vyhodnotení aplikácie testu proporcionality, pri kolízii práva na ochranu osobnosti so slobodou prejavu, uprednostnil právo na ochranu osobnosti žalobcu, nakoľko dospel k záveru, že žalovaný 1/ svojimi výrokmí a žalovaný 2/ odvysielaním reportáže a výrokmí svojich zamestnancov prekročili ústavou garantovanú slobodu prejavu a neprípustným spôsobom zasiahli do osobnostných práv žalobcu. Okolnosťami, za ktorých k porušeniu práva žalobcu došlo, mal súd

preukázané, že je dôvodné aj priznanie náhrady nemajetkovej ujmy v peniazoch žalobcovi, k zásahu do práva na ochranu osobnosti žalobcu došlo nepravdivými skutkovými tvrdeniami, resp. nepodloženými hodnotiacimi úsudkami odvysielanými v reportáži v najsledovanejšej televízii, ktorá má celoštátne pokrytie a v dobe, keď téma reportáže bola obzvlášť citlivá a rezonovala v spoločnosti. Pre určenie výšky náhrady posudzoval súd závažnosť vzniknutej ujmy a okolností, za ktorých k porušeniu práva došlo, pričom dospel k záveru, že výška (spolu 100.000,-eur) im nezodpovedá a ani nemajetkovej ujme, ktorá mala (či mohla) žalobcovi vzniknúť. Vychádzal z obdobných prípadov náhrad určených v rozhodnutiach Európskeho súdu pre ľudské práva v prípade porušenia práva podľa Článku 8, napr.: Paulík proti SR - 5.000,- eur, Turek proti SR- 8.000,- eur, atď. U žalovaného 1/ zohľadnil, že je fyzickou osobou a uložil mu sumu 4.000,-eur a u žalovaného 2/, že je vysielateľom s licenciou pre celoštátne televízne vysielanie a zároveň obchodnou spoločnosťou, preto mu uložil sumu 10 000,- eur. Vo zvyšnej časti o výške náhrady nemajetkovej ujmy žalobu z vyššie uvedených dôvodov zamietol.

2. Krajský súd v Trenčíne (ďalej len „odvolací súd“) uznesením zo 7. marca 2017 sp.zn. 19Co/626/2015-978 nepripustil zmenu žaloby (špecifikovanú v bode 34. rozsudku odvolacieho súdu) vo vzťahu k žalovanému 1) a pripustil čiastočné späťvzatie žaloby vo vzťahu k žalovanému 2/ vo výrokoch II., III. a V., zrušil v týchto výrokoch rozsudok súdu prvej inštancie a v tejto časti konanie zastavil. Žalovanému 2/ náhradu trov konania nepriznal.

3. Na odvolanie žalobcu a žalovaného 1/ odvolací súd rozsudkom z 23. augusta 2018 sp.zn. 19 Co 626/2016 napadnutý rozsudok súdu prvej inštancie vo výroku I. zmenil tak, že žalobu zamietol; vo výroku IV., ktorým žalovanému 1/ uložil povinnosť zaplatiť náhradu nemajetkovej ujmy a vo výroku VI., ktorým vo zvyšnej časti vo vzťahu k žalovanému 1/ žalobu zamietol, rozsudok súdu prvej inštancie potvrdil; žalobcovi ani žalovanému nepriznal náhradu trov konania. Odvolací súd po preskúmaní rozhodujúcich námietok v odvolaní žalovaného 1/ vo vzťahu k posúdeniu dôvodnosti zásahu do práva na ochranu osobnosti žalobcu súdom prvej inštancie, sa v plnom rozsahu stotožnil so skutkovými a právnymi závermi súdu prvej inštancie v tejto časti. Zdôraznil, že odvolacie námietky žalovaného 1/ sú totožné s námietkami uplatnenými pred súdom prvej inštancie, s ktorými sa súd prvej inštancie dôsledne vysporiadal, preto naň poukazuje (§ 382 ods. 2 CSP). Vzhľadom na späťvzatie žaloby voči žalovanému 2/ a formuláciu žalobného návrhu mal odvolací súd za to, že žalobný návrh nie je vykonateľný, nemôžu nastať jeho účinky - ospravedlnenie žalovaného 1/, nakoľko osobe, ktorá má ospravedlnenie odvysielateľ (žalovaný 2/), nebola táto povinnosť súdom uložená, a preto v tejto časti rozsudok súdu prvej inštancie zmenil tak, že žalobu zamietol. K námietke žalovaného 1), že náhrada nemajetkovej ujmy žalobcovi nepatrí vôbec, odvolací súd uviedol, že v konaní bolo preukázané a nesporné, že jeho difamujúcimi vyjadreniami v „TV MARKÍZA“ v relácii „Paľba“ v reportáži „Na dne chemičky“ dňa 23.2.2010, s dosahom televízneho vysielania na celé územie Slovenskej republiky, došlo k takému zásahu do osobnostného práva žalobcu, ktorým bola v značnej miere znížená jeho dôstojnosť a vážnosť v spoločnosti a nepostačuje preto primerané zadosťučinenie podľa § 13 ods. 1 Občianskeho zákonníka. Okrem toho žalovaný 1/ i v priebehu tohto súdneho konania uvádzal, že za uvedenými výrokmi si stojí a reportáž oceňuje. Preto zhodne so súdom prvej inštancie mal za to, že žalobcovi patrí vo vzťahu k žalovanému 1/ právo na náhradu nemajetkovej ujmy v peniazoch (§ 13 ods. 2, ods. 3 Občianskeho zákonníka), pričom sa s rozhodnutím o jej výške v plnom rozsahu stotožnil a poukázal na odôvodnenie súdu prvej inštancie (§ 387 ods. 2 CSP) .

4. Proti tomuto rozsudku odvolacieho súdu (v časti potvrdzujúceho výrok, ktorým mu súd uložil povinnosť zaplatiť náhradu nemajetkovej ujmy v peniazoch) podal žalovaný (pôvodne s označením 1/) dovolanie, prípustnosť ktorého vyvodzoval z § 420 písm. f/ CSP. Zásah do jeho práva na spravodlivý súdny proces videl v tom, že závery súdu prvej inštancie nevyplývajú z jeho skutkových zistení a jeho rozhodnutie je preto nedostatočne odôvodnené. Namietal, že výroky, za ktoré sa mal ospravedlniť v znení: „pán V. G. je mafián, ktorý spáchal viaceré trestné činy vrátane tunelovania, prania špinavých peňazí a podvodov, že zodpovedá za krach Nováckych chemických závodov, vydieral primátora Mesta Nováky a ovplyvňuje orgány činné v trestnom konaní a súdy“, v takejto formulácii v reportáži neodznili. Prípustnosť dovolania vyvodzoval aj z § 421 ods. 1 písm. a) CSP, nakoľko odvolací súd sa podľa jeho názoru odklonil od ustálenej rozhodovacej praxe dovolacieho súdu pri riešení právnej otázky, či možno priznať náhradu nemajetkovej ujmy v peniazoch v konaní o ochranu osobnosti, pokiaľ nebolo priznané

iné zadosťučinenie. Poukázal na to, že pokiaľ súd nemohol žalobcovi priznať morálnu satisfakciu formou ospravedlnenia v dôsledku nedostatku žaloby, nemohol ani posúdiť, či by takáto satisfakcia bola postačujúca. Preto je sankcia finančného zadosťučinenia podľa § 13 ods. 2 Občianskeho zákonníka vylúčená. Odklon namietal v súvislosti s rozhodnutiami Najvyššieho súdu Slovenskej republiky pod sp.zn. 2 Cdo 269/2009, sp.zn. 4 Cdo 15/2003, sp.zn. 4 Cdo 232/2012, sp.zn. 5 Cdo 42/2009 a sp.zn. 1 Cdo 113/2009.

5. Žalobca vo vyjadrení k dovolaniu ho navrhol odmietnuť ako neprípustné.

6. Najvyšší súd Slovenskej republiky (ďalej aj „najvyšší súd“) ako súd dovolací (§ 35 CSP) po zistení, že dovolanie podala v stanovenej lehote (§ 427 ods. 1 CSP) strana sporu, v ktorej neprospech bolo rozhodnutie vydané (§ 424 CSP), zastúpená v súlade so zákonom (§ 429 ods. 1 CSP), bez nariadenia dovolacieho pojednávania (§ 443 CSP), viazaný dovolacími dôvodmi (§ 440 CSP), dospel k záveru, že dovolanie treba odmietnuť.

7. Dovolanie prípustné podľa § 420 možno odôvodniť iba tým, že v konaní došlo k vade uvedenej v tomto ustanovení (§ 431 ods. 1 CSP). Dovolací dôvod sa vymedzí tak, že dovolateľ uvedie, v čom spočíva táto vada (§ 431 ods. 1 CSP).

8. Z hľadiska prípustnosti dovolania v zmysle § 420 písm. f/ CSP nie je významný subjektívny názor dovolateľa tvrdiaceho, že sa súd dopustil vady zmätočnosti v zmysle tohto ustanovenia; rozhodujúce je výlučne zistenie (záver) dovolacieho súdu, že k tejto procesnej vade skutočne došlo. K obdobnému právnomu záveru dospel najvyšší súd vo viacerých rozhodnutiach (napr. sp.zn. 3Cdo/41/2017, 3Cdo/214/2017, 8Cdo/5/2017, 8Cdo/73/2017).

9. Hlavnými znakmi, ktoré charakterizujú procesnú vadu uvedenú v § 420 písm. f/ CSP, sú a/ zásah súdu do práva na spravodlivý proces a b/ nesprávny procesný postup súdu znemožňujúci procesnej strane, aby svojou procesnou aktivitou uskutočňovala jej patriace procesné oprávnenia. Podstatou práva na spravodlivý súdny proces je možnosť fyzických a právnických osôb domáhať sa svojich práv na nestrannom súde a v konaní pred ním využívať všetky právne inštitúty a záruky poskytované právnym poriadkom; integrálnou súčasťou tohto práva je právo na relevantné, zákonu zodpovedajúce súdne konanie. Z práva na spravodlivý súdny proces ale pre procesnú stranu nevyplýva jej právo na to, aby sa všeobecný súd stotožnil s jej právnymi názormi a predstavami, preberal a riadil sa ňou predkladaným výkladom všeobecne záväzných právnych predpisov a rozhodol v súlade s jej vôľou a požiadavkami. Jeho súčasťou nie je ani právo procesnej strany dožadovať sa ňou navrhnutého spôsobu hodnotenia vykonaných dôkazov (porovnaj rozhodnutia Ústavného súdu Slovenskej republiky sp.zn. IV. ÚS 252/04, I. ÚS 50/04, I. ÚS 97/97, II. ÚS 3/97 a II. ÚS 251/03).

10. Právo na určitú kvalitu súdneho konania, ktorej súčasťou je aj právo strany sporu na dostatočné odôvodnenie súdneho rozhodnutia, je jedným z aspektov práva na spravodlivý proces. Z práva na spravodlivé súdne konanie vyplýva totiž aj povinnosť všeobecného súdu zaoberať sa účinne námietkami, argumentmi a dôkaznými návrhmi strán (avšak) s výhradou, že majú význam pre rozhodnutie (I. ÚS 46/05). Povinnosťou všeobecného súdu je uviesť v rozhodnutí dostatočné a relevantné dôvody, na ktorých svoje rozhodnutie založil. Dostatočnosť a relevantnosť týchto dôvodov sa musí týkať tak skutkovej, ako i právnej stránky rozhodnutia (III. ÚS 107/07). Odôvodnenie súdneho rozhodnutia v opravnom konaní nemusí odpovedať na každú námietku alebo argument v opravnom prostriedku, ale iba na tie, ktoré majú rozhodujúci význam pre rozhodnutie, zostali sporné alebo sú nevyhnutné na doplnenie dôvodov rozhodnutia, ktoré sa preskúmava v opravnom konaní (II. ÚS 78/05). Treba zdôrazniť, že len výnimočne, keď písomné vyhotovenie rozhodnutia neobsahuje žiadne dôvody alebo neobsahuje zásadné vysvetlenie dôvodov podstatných pre rozhodnutie súdu, môže ísť o skutočnosť, ktorá zakladá prípustnosť a súčasne aj dôvodnosť dovolania podľa § 420 písm. f/ CSP.

11. Najvyšší súd po preskúmaní veci nezistil, že by išlo o takýto extrémny prípad vybočenia z medzí ustanovenia § 393 ods. 2 CSP, ktorým by došlo k porušeniu práva žalovaného na spravodlivý proces. Rozsudok súdu prvej inštancie podrobne uvádza, aké okolnosti boli dôvodné aj pre priznanie náhrady nemajetkovej ujmy v peniazoch žalobcovi, keď mal preukázaný zásah do jeho práva na ochranu osobnosti a to nepravdivými skutkovými tvrdeniami, resp. nepodloženými hodnotiacim úsudkami žalovaného, odvysielanými v reportáži v najsledovanejšej televízii, ktorá má celoštátne pokrytie a v dobe,

keď téma reportáže bola obzvlášť citlivá a rezonovala v spoločnosti a podrobne sa vysporiadal aj s rozsahom priznania nemajetkovej ujmy vo vzťahu k žalovanému. Rozsudok odvolacieho súdu, ktorým potvrdil v tejto časti rozhodnutie súdu prvej inštancie podľa § 387 ods. 2 CSP uvádza, ako vo veci rozhodol súd prvej inštancie, obsah odvolania žalovaného, zdôraznenie správnosti rozsudku súdu prvej inštancie a za týmto účelom aj doplnenie ďalších dôvodov, najmä vysporiadanie sa s podstatnými odvolacími námietkami. Treba mať na pamäti, že konanie pred súdom prvej inštancie a pred odvolacím súdom tvorí jeden celok a určujúca spätosť rozsudku odvolacieho súdu s potvrdzovaným rozsudkom vytvára ich organickú (kompletizujúcu) jednotu. Z odôvodnenia rozhodnutia odvolacieho súdu, ako aj z rozsudku súdu prvej inštancie nevyplýva jednostrannosť, ani taká aplikácia príslušných ustanovení všeobecne záväzných právnych predpisov, ktorá by bola popretím ich účelu, podstaty a zmyslu. Odvolací súd sa vysporiadal vo svojom odôvodnení so všetkými podstatnými námietkami žalovaného. Žalovaný preto nedôvodne argumentoval, že rozsudok odvolacieho súdu je nedostatočne odôvodnený a nepresvedčivý; pričom za vadu konania v zmysle § 420 písm. f/ CSP v žiadnom prípade nemožno považovať to, že odvolací súd neodôvodnil svoje rozhodnutie podľa predstáv žalovaného.

12. Nespôsobilou založiť prípustnosť dovolania podľa § 420 písm. f) CSP je aj dovolacia námietka týkajúca sa nesprávneho hodnotenia súdom vykonaného dokazovania a nesprávnosť skutkových zistení. Neúplnosť, či nesprávnosť skutkových zistení a ani nesprávnosť týkajúca sa hodnotenia dôkazov súdom nebola v rozhodovacej praxi najvyššieho súdu považovaná za dôvod zakladajúci vadu konania v zmysle ustanovenia § 237 ods. 1 písm. f) O.s.p., pričom ani po prijatí nových procesných kódexov sa na aktuálnosti týchto záverov nič nezmenilo (pozri R 42/1993, R 37/1993, R 125/1999, R 6/2000 a viaceré rozhodnutia najvyššieho súdu, napríklad sp.zn. 2 Cdo 130/2011, 3 Cdo 248/2011, 5 Cdo 244/2011, 6 Cdo 185/2011 a 7 Cdo 38/2012). Výnimkou sú rôzne závažné deficity v dokazovaní (tzv. opomenutý dôkaz, deformovaný dôkaz, porušenie zásady voľného hodnotenia dôkazov a pod.), prípadne konajúcimi súdmi svojvoľné, neudržateľné alebo v zrejmom omyle prijaté skutkové závery, ktoré by popreli zmysel a podstatu práva na spravodlivý proces. V preskúmvanej veci však o takýto extrémny prípad nešlo.

13. V danom prípade žalovaný uplatnil aj dovolací dôvod § 421 ods. 1 písm. a/ CSP, podľa ktorého je dovolanie prípustné proti rozhodnutiu odvolacieho súdu, ktorým sa potvrdilo alebo zmenilo rozhodnutie súdu prvej inštancie, ak rozhodnutie odvolacieho súdu záviselo od vyriešenia právnej otázky, pri ktorej riešení sa odvolací súd odklonil od ustálenej rozhodovacej praxe dovolacieho súdu. Aby na základe dovolania podaného podľa § 421 ods. 1 CSP mohlo byť rozhodnutie odvolacieho súdu podrobené meritórnemu dovolaciemu prieskumu z hľadiska namietaného nesprávneho právneho posúdenia veci, musia byť (najskôr) splnené predpoklady prípustnosti dovolania zodpovedajúce niektorému zo spôsobov riešenia tej právnej otázky, od vyriešenia ktorej záviselo rozhodnutie odvolacieho súdu a tiež podmienky dovolacieho konania, medzi ktoré okrem iného patrí riadne odôvodnenie dovolania prípustnými dovolacími dôvodmi a spôsobom vymedzeným v ustanoveniach § 431 až § 435 CSP.

14. Aby určitá otázka mohla byť relevantná z hľadiska § 421 ods. 1 CSP, musí mať zreteľné charakteristické znaky. Predovšetkým musí ísť o otázku právnu (teda v žiadnom prípade nie o skutkovú otázku). Zo zákonodarcom zvolenej formulácie tohto ustanovenia vyplýva, že otázkou riešenou odvolacím súdom sa tu rozumie tak otázka hmotnoprávna (ktorá sa odvíja od interpretácie napríklad Občianskeho zákonníka, Obchodného zákonníka, Zákonníka práce, Zákona o rodine), ako aj procesnoprávna (ktorej riešenie záviselo na aplikácii a interpretácii procesných ustanovení). Musí ísť o právnu otázku, ktorú odvolací súd riešil a na jej vyriešení založil rozhodnutie napadnuté dovolaním. Právna otázka, na vyriešení ktorej nespočívalo rozhodnutie odvolacieho súdu (vyriešenie ktorej neviedlo k záverom vyjadreným v rozhodnutí odvolacieho súdu), i keby bola prípadne v priebehu konania súdmi posudzovaná, nemôže byť považovaná za významnú z hľadiska tohto ustanovenia. Otázka relevantná v zmysle § 421 ods. 1 CSP musí byť procesnou stranou nastolená v dovolaní (a to jasným, určitým a zrozumiteľným spôsobom).

15. V preskúmvanej veci odvolací súd potvrdil rozhodnutie súdu prvej inštancie v časti nároku na náhradu nemajetkovej ujmy žalobcu v peniazoch z dôvodu, že vykonaným dokazovaním mal preukázať, že došlo k zásahu do práva na ochranu osobnosti žalobcu, avšak rozhodnutie súdu prvej inštancie v časti priznaného nároku na morálne zadosťučinenie vo forme ospravedlnenia zmenil tak, že túto zamietol pre nevykonateľný žalobný návrh.

16. Vzhľadom na tvrdené okolnosti žalovaný popiera, že by súdy mali preukázaný zásah do práv na ochranu osobnosti žalobcu, preto v podstate spochybňuje skutkové závery odvolacieho súdu. K tomu dovolací súd považuje za potrebné poznamenať, že právnym posúdením veci je aplikácia práva na zistený skutkový stav. Je to činnosť súdu spočívajúca v podradení zisteného skutkového stavu pod príslušnú právnu normu, ktorá vedie súd k záveru o právach a povinnostiach účastníkov právneho vzťahu. Súd pri právnom posúdení veci však rieši právne otázky, nie skutkové, preto nemožno dovolanie podané pre nesprávne právne posúdenie veci odôvodniť spochybnením skutkových záverov odvolacieho súdu, ktorých riešenie predchádzalo riešeniu právnych otázok. Preto námietky dovolateľa týkajúce sa spochybňovania skutkových zistení a skutkových záverov boli právne nevýznamné.

17. Treba teda zdôrazniť, že otázkou relevantnou podľa § 421 ods. 1 CSP môže byť len otázka právna (nie skutková otázka). Pre právnu otázku, ktorú má na mysli § 421 ods. 1 písm. a/ CSP, je charakteristický „odklon“ jej riešenia, ktorý zvolil odvolací súd, od ustálenej rozhodovacej praxe dovolacieho súdu. Ide tu teda o situáciu, v ktorej sa už rozhodovanie senátov dovolacieho súdu ustálilo na určitom riešení právnej otázky, odvolací súd sa však svojím rozhodnutím odklonil od „ustálenej rozhodovacej praxe dovolacieho súdu“. V zmysle judikátu R 71/2018 patria do tohto pojmu predovšetkým stanoviská alebo rozhodnutia najvyššieho súdu publikované v Zbierke stanovísk najvyššieho súdu a rozhodnutí súdov Slovenskej republiky. Jeho súčasťou je tiež prax vyjadrená opakovane vo viacerých nepublikovaných rozhodnutiach najvyššieho súdu, alebo dokonca aj v jednotlivom, dosiaľ nepublikovanom rozhodnutí, pokiaľ niektoré neskôr vydané (nepublikované) rozhodnutia najvyššieho súdu názory obsiahnuté v skoršom rozhodnutí nespochybnili.

18. Dovolateľ tvrdil, že z ustálenej rozhodovacej praxe dovolacieho súdu vyplýva priznávanie náhrady nemajetkovej ujmy v peniazoch, ako najprísnejšej možnej sankcie v konaniach o ochranu osobnosti, len pri priznaní iného zadosťučinenia. Následne citoval z odôvodnení rozhodnutí najvyššieho súdu sp.zn. 2 Cdo 269/2009, sp.zn. 4 Cdo 15/2003, sp.zn. 4 Cdo 232/2012, sp.zn. 5 Cdo 42/2009 a sp.zn. 1 Cdo 113/2009.

19. Z rozhodnutia sp.zn. 2 Cdo 269/2009 žalovaný citoval, že „súd môže priznať náhradu nemajetkovej ujmy v peniazoch iba vtedy, ak je dokazovaním preukázané, že osobná ujma je spojená so zvlášť citeľným znížením a sťažením postavenia žalobcu v kruhu, kde sa pohybuje“. Táto citácia rozhodnutia, na ktorú žalovaný poukazuje, vyplýva však len zo záverov rozhodnutia odvolacieho súdu, pričom dovolací súd jeho rozhodnutie zrušil a vec mu vrátil na ďalšie konanie z dôvodu zistených procesných väd.

20. Z rozhodnutia sp.zn. 4 Cdo 15/2003 žalovaný citoval, že „čo sa týka vyjadrenia miery, akou bola zásahom znížená dôstojnosť alebo vážnosť osoby v spoločnosti, treba vychádzať z následnej reakcie, ktorú zásah vyvolal v rodinnom, pracovnom či inom prostredí fyzickej osoby. Túto mieru treba zisťovať dokazovaním a posúdiť na základe poznania a vyhodnotenia tejto reakcie. Iba v prípade, ak sa dostatočne preukáže reakcia svedčiaca o znížení dôstojnosti alebo vážnosti v spoločnosti v značnej miere, môže byť výnimočne osobe subsidiárne priznaná náhrada nemajetkovej ujmy v peniazoch.“ V tejto veci najvyšší súd zrušil rozhodnutie krajského súdu vo výroku, ktorým zmenil rozsudok súdu prvej inštancie vo výroku o priznaní náhrady nemajetkovej ujmy a vec mu vrátil v tejto časti na ďalšie konanie z dôvodu predčasnosti záveru odvolacieho súdu o určení primeranosti náhrady nemajetkovej ujmy.

21. Z rozhodnutia sp.zn. 4 Cdo 232/2010 žalovaný citoval, že „so zreteľom na čiastkové práva, do ktorých žalovaný zasiahol, bolo pri riešení opodstatnenosť žaloby na priznanie nemateriálnej satisfakcie (§ 13 ods. 1 Obč. zák.) treba považovať zníženie dôstojnosti a vážnosti v spoločnosti v značnej miere len za jeden z viacerých do úvahy prichádzajúcich následkov neoprávneného zásahu do osobnostných práv, nie však za jediný určujúci následok, výlučne ktorý by opodstatňoval priznanie náhrady nemajetkovej ujmy v peniazoch.“

22. Z rozhodnutia sp.zn. 1 Cdo 113/2009 žalovaný citoval, že „nepravdivé skutkové tvrdenia a

neprimerané hodnotiace úsudky, ktoré nie sú založené na korektných faktoch, čo spôsobuje ich neprimeranosť a vedome vyvoláva pochybnosti o dôveryhodnosti a profesionálnej a občianskej cti fyzickej osoby sú so zreteľom na konkrétne okolnosti prejednávanej veci spôsobilé privodiť fyzickej osobe ujmu na jej osobnostných právach a tak sú splnené zákonné predpoklady pre priznanie primeraného zadost'učinenia v podobe ospravedlnenia naformulovaného súdom.“

23. Napokon z rozhodnutia sp.zn. 5 Cdo 42/2009 žalovaný citoval, že „uloženie zadost'učinenia v peniazoch plní satisfakčnú funkciu, a preto je potrebné pociťovanie a prežívanie nemajetkovej ujmy, spočívajúcej v znížení dôstojnosti fyzickej osoby alebo jej vážnosti v značnej miere, hodnotiť vždy objektívne prihliadnuc ku konkrétnej situácii, za ktorej k neoprávnenému zásahu došlo (tzv. konkrétne uplatnenie objektívneho kritéria), ako i k osobe postihnutej fyzickej osoby, hlavne k jej veku a jej postaveniu (tzv. diferencované uplatnenie objektívneho kritéria). Uplatnenie konkrétneho a diferencovaného objektívneho hodnotenia znamená, že o znížení dôstojnosti postihnutej fyzickej osoby či jej vážnosti v spoločnosti v značnej miere pôjde tam, kde za konkrétnej situácie, za ktorej k neoprávnenému zásahu do osobnosti fyzickej osoby došlo, ako i s prihliadnutím k záujmom dotknutej fyzickej osoby možno spoľahlivo vyvodiť, že by vzniknutú nemajetkovú ujmu vzhľadom k jej intenzite, rozsahu a trvania ako závažnú pociťoval každý, nachádzajúci sa na mieste a postavení postihnutej osoby. Takto chápané objektívne kritérium vylučuje, aby sa pre hodnotenie, či došlo alebo nedošlo k naplneniu zákonných podmienok podľa § 13 ods. 2 Občianskeho zákonníka, stali rozhodujúcimi subjektívne pocity samotnej postihnutej osoby (subjektívne kritérium).“

24. Z dovolacej argumentácie žalovaného malo z predmetných rozhodnutí vyplývať, že ak sa v dôsledku nedostatku žaloby žalobca nedomohol morálnej satisfakcie formou ospravedlnenia, nie je možné posúdiť, či by takáto satisfakcia bola postačujúca alebo nie, z uvedeného je preto vylúčené uloženie náhrady nemajetkovej ujmy v peniazoch podľa § 13 ods. 2 Občianskeho zákonníka. Z obsahu týchto rozhodnutí dovolacieho súdu však nevyplyva, že by sa zaoberali aj takouto otázkou nastolenou žalovaným, a teda riešili by ju ako otázku, od ktorej by rozhodnutie v daných veciach záviselo. V ním uvádzaných rozhodnutiach sa dovolací súd zaoberal „len“ okolnosťami, ktoré sú podstatné a ktoré je potrebné náležite preukázať pri uplatnení a následne priznaní náhrady nemajetkovej ujmy v peniazoch. Ani v jednom z nich však nejde o situáciu, ktorú riešil odvolací súd. Navyše treba poukázať na to, že v odôvodnení svojho rozhodnutia dovolací súd vo veci 4 Cdo 232/2010 (okrem rozoberania okolností vo vzťahu k priznaniu nemajetkovej ujmy) uviedol, že „pred podaním takejto žaloby (na náhradu nemajetkovej ujmy) nie je nevyhnutné uplatniť právo na poskytnutie morálnej satisfakcie“. Vzhľadom aj na túto skutočnosť treba uzavrieť, že z rozhodnutia odvolacieho súdu nevyplyva, že by nerešpektoval všeobecné právne závery, ku ktorým dospel dovolací súd (v žalovaným označených rozhodnutiach) a z jeho strany nedošlo preto k odklonu od ustálenej rozhodovacej praxe dovolacieho súdu tak, ako nedôvodne tvrdil žalovaný.

25. Z vyššie uvedených dôvodov najvyšší súd dovolanie žalovaného odmietol podľa § 447 písm. c/ , a f/ CSP (v časti dovolacích dôvodov podľa § 420 písm. f/ CSP a podľa § 421 ods. 1 písm. a/ CSP) .

26. Žalobca bol v dovolacom konaní v plnom rozsahu úspešný (§ 255 ods. 1 CSP) a vznikol mu nárok na náhradu trov dovolacieho konania voči žalovanému. O náhrade trov rozhodol dovolací súd podľa ustanovení § 453 ods. 1 a § 262 ods. 1 CSP.

27. Toto rozhodnutie prijal senát najvyššieho súdu pomerom hlasov 3 : 0.

Poučenie:

Proti tomuto uzneseniu nie je prípustný opravný prostriedok.